

מעמד הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים והכלים העומדים לרשותה

נייר עמדה - עמותת אור ירוק

כללי

הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים (להלן: הרלב"ד) הוקמה בשנת 2005 כחלק מתכנית לאומית רב שנתית לבטיחות בדרכים ומתוך חזון ליצור גוף מתכלל שינהל את המאבק בתאונות הדרכים בישראל. הקמת הרלב"ד התבססה על ההבנה שרק שילוב ידיים של הגורמים הרלוונטיים תחת ניהול ובקרה מרכזית, יוכל לספק מענה הוליסטי והולם לקטל בכבישים.

מעמד הרלב"ד

מעמדה וסמכויותיה של הרלב"ד היו אמורים להתבסס על המלצות ועדת שיינין. המלצתה העיקרית והחשובה ביותר של הועדה נגעה למעמד הרלב"ד. מתוך הכרה בצורך לרכז את הפעילות בתחום בידי גורם אחד, הומלץ להפריד את הרשות ממשד התחבורה, ולהפוך אותה לגוף סטטוטורי עצמאי וחזק, שיתאם בין הגורמים השונים הנוגעים לבטיחות בדרכים, ויוביל את העשייה בתחום.

על פי חוק הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים, על הרלב"ד לגבש תכנית לאומית רב שנתית לבטיחות בדרכים, לפעול לתגבור מימון של פעולות בתחום הבטיחות בדרכים ברשויות המקומיות, להקים ולנהל מרכז מידע לתאונות דרכים ולהוביל את המאבק בקטל בכבישים, תוך תיאום בין גופים שונים.

בפועל, וכן על פי דו"ח מבקר המדינה (מאי 2024), לרלב"ד חסרים כלים שהוקצו לה עוד בעת הקמתה. הרלב"ד כיום לא רק שאינה גוף עצמאי כי אם גם במעמדה הנוכחי היא מתקשה לתאם בין גופים כמו משרד התחבורה, משטרת ישראל והרשויות המקומיות, סובלת מאי-שיתוף פעולה בכל הנוגע לקבלת נתונים ואינה מקיימת חקירות עומק של תאונות דרכים.

אף שבאופן פורמאלי הופרדה הרשות ממשד התחבורה, והחלה לפעול על פי חוק הרשות הלאומית, בפועל היא נותרה גוף חסר סמכויות ומשקל אמיתי מול הגורמים השלטוניים האחרים. ביצוען החלקי של המלצות בעניינה לא אפשרו את השלמת המהלך שיחזק את מעמדה ויהפוך אותה לגורם בעל השפעה של ממש.

תקציב הרשות הלאומית

בוועדת שיינין הומלץ כי תקציב השנתי של הרלב"ד יהיה 550 מיליון שקלים. מאז הקמת הרלב"ד ניתן לזהות כרסום מתמשך בתקציבה וקיצוצים חוזרים ונשנים שפגעו ביכולותיה. התקציב לשנת 2024 עומד על כ-62 מיליוני שקלים בלבד – 11% מהתקציב המקורי שיועד לה.

תמונת מצב

מצבה של הרלב"ד קשור באופן ישיר לתמונת המצב של הבטיחות בדרכים בישראל. שנת 2024 צפויה להסתיים עם מספר שיא שלילי של הרוגים ב-20 השנים האחרונות, פועל יוצא של המחדל של ממשלות ישראל בעשור החולף בטיפול בקטל בדרכים.

383 בני אדם נהרגו בישראל מתחילת השנה – עלייה של 22% בהשוואה לשנת 2023 והגוף האמון על הובלת הבטיחות בדרכים מטעם ממשלת ישראל עומד מול שוקת שבורה.

עמדת עמותת אור ירוק

עמותת אור ירוק קוראת לחזק את הרשות הלאומית לבטיחות בדרכים ולאפשר לה למלא את תפקידה החשוב כראוי.

על הרלב"ד להפוך לגוף עצמאי, בעל סמכויות ותקציבים על מנת לתכלל את המאבק בתאונות הדרכים באופן מיטבי ואפקטיבי. כל עוד הרלב"ד לא תקבל את הסמכויות, התקציבים והעצמאות הדרושים לה למילוי תפקידה, ומדינת ישראל לא תפעל ע"ב תכנית לאומית רב שנתית, אזרחי ישראל יהיו מופקרים לגורלם בכבישים.

אי מתן תקציב וסמכויות אמיתיים וברי מימוש לרלב"ד הינו תנאי הכרחי להמשך הפעלתה, שבלעדיו על הגורמים הממונים ברלב"ד ובמשרד התחבורה להביט נכוחה ולבחון את אפקטיביות גוף זה.

רשות לאומית מתפקדת וחזקה לבטיחות בדרכים היא הצעד הראשון וההכרחי למען צמצום מספר ההרוגים והנפגעים בתאונות דרכים.